

Înalta Curte de Casație și Justiție - ÎCCJ

Decizia nr. 23/2020 privind soluționarea recursului în interesul

legii ce formează obiectul Dosarului nr. 1.468/1/2020

În vigoare de la 18 ianuarie 2021

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 52 din 18 ianuarie 2021. Formă aplicabilă la [18 ianuarie 2021](#).

COMPLETUL PENTRU SOLUȚIONAREA RECURSULUI ÎN INTERESUL LEGII

Dosar nr. 1.468/1/2020

Corina-Alina Corbu	- președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție - președintele completului
Daniel Grădinaru	- președintele Secției penale
Laura-Mihaela Ivanovici	- președintele Secției I civile
Marian Budă	- președintele Secției a II-a civile
Iuliana Măiereanu	- pentru președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Francisca Maria Vasile	- judecător la Secția penală
Oana Burnel	- judecător la Secția penală
Mirela Sorina Popescu	- judecător la Secția penală
Constantin Epure	- judecător la Secția penală
Simona Elena Cîrnaru	- judecător la Secția penală
Ana-Hermina Iancu	- judecător la Secția penală
Ștefan Pistol	- judecător la Secția penală
Alin Sorin Nicolescu	- judecător la Secția penală
Ioana Alina Ilie	- judecător la Secția penală
Lucia Tatiana Rog	- judecător la Secția penală
Andrei Claudiu Rus	- judecător la Secția penală
Elena Barbu	- judecător la Secția penală
Simona Cristina Neniță	- judecător la Secția penală
Săndel Lucian Macavei	- judecător la Secția penală

Mari Ilie - judecător la Secția I civilă

Carmen Georgeta Negrilă - judecător la Secția I civilă

Diana Manole - judecător la Secția a II-a civilă

Minodora Condoiu - judecător la Secția a II-a civilă

Andreea Marchidan - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Adrian Remus Ghiculescu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii ce formează obiectul Dosarului nr. 1.468/1/2020 a fost constituit conform prevederilor art. 473 alin. (1) din Codul de procedură penală și art. 34 alin. (2) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat (Regulamentul I.C.C.J.).

Ședința a fost prezidată de doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de doamna Marinela Mincă, procuror șef al Serviciului judiciar penal, Secția juridică din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

La ședința de judecată a participat doamna Simona Dănăilă, magistrat-asistent în cadrul Completului pentru soluționarea recursului în interesul legii, în conformitate cu art. 35 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Magistratul asistent a referit cu privire la obiectul recursului în interesul legii ce formează obiectul Dosarului nr. 1.468/1/2020, aflat pe rolul completului de judecată, respectiv problema de drept soluționată diferit de instanțele judecătorești referitoare la interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală privind reluarea în caz de redeschidere a urmăririi penale, "dacă procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în cazul infirmării unei soluții dispuse de către un procuror din cadrul parchetelor din subordine ori structurilor specializate ale Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (Direcția Națională Anticorupție, Direcția de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism), are sau nu calitatea expres stipulată de art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală în care se face referire la «procurorul ierarhic superior celui care a dispus soluția»".

A mai referit și cu privire la faptul că au fost depuse la dosar anexele cu hotărârile contradictorii pronunțate de instanțele judecătorești, raportul întocmit de judecătorul-raportor conform art. 473 alin. (4) din Codul de procedură penală și opiniile procurorului general și ale specialiștilor consultați. De asemenea, la data de 14 septembrie 2020, doamnele judecător Oana Burnel, Simona Elena Cîrnaru și Ioana Alina Ilie au depus punct de vedere cu privire la problema de drept supusă interpretării, diferit față de opinia raportorului care, potrivit dispozițiilor art. 40 alin. (4) din Regulamentul I.C.C.J., a fost atașată la dosar.

După prezentarea referatului cauzei, președintele completului, doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, constatând că în cauză nu sunt cereri de formulat sau excepții de invocat, a acordat cuvântul doamnei procuror Marinela Mincă, procuror șef al Serviciului judiciar penal, Secția juridică din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Doamna procuror Marinela Mincă a susținut că demersul procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție vizează o interpretare unitară a dispozițiilor art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală, deoarece în urma analizei jurisprudenței efectuate s-a constatat că atunci când procurorul general a fost cel care a infirmat o soluție de netrimitere în judecată dispuse de către un procuror din cadrul parchetelor din subordine sau din cadrul structurilor specializate ale Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție au existat instanțe care au respins solicitarea de confirmare a redeschiderii urmăririi penale, apreciindu-se că procurorul general nu ar avea calitatea de procuror ierarhic superior, în sensul dispozițiilor art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală.

A mai arătat că această orientare este una minoritară, doar în trei astfel de situații instanțele apreciind în acest sens, în alte șase cauze fiind admise solicitările de confirmare a redeschiderii urmăririi penale.

A susținut că opinia Ministerului Public este în sensul celei majoritare, în care se apreciază că această calitate a procurorului general de a putea verifica legalitatea unei soluții de netrimitere în judecată și, în ipoteza în care constată că este nelegală sau netemeinică să o poată infirma, decurge dintr-o suită de dispoziții legale ce se regăsesc fie în legea de organizare judiciară, fie în dispozițiile Codului de procedură penală.

A mai arătat că în identificarea soluției corecte trebuie să se plece de la premisele instituite prin dispozițiile art. 304 alin. (1) din Codul de procedură penală, care stipulează că atunci când procurorul constată că un act sau o măsură procesuală a organului de cercetare penală nu este dată cu respectarea dispozițiilor legale sau este neîntemeiată, o infirmă motivat, din oficiu sau la plângerea persoanei interesate.

De asemenea, potrivit alin. (2) al aceluiași text de lege, dispozițiile alin. (1) se aplică și în cazul verificării efectuate de către procurorul ierarhic superior cu privire la actele procurorului ierarhic inferior.

Având în vedere rolul de garant al legalității procesului penal, care trebuie manifestat în mod activ, a mai învederat că procurorul, respectiv procurorul ierarhic superior poate infirma orice act nelegal sau netemeinic, în orice moment al urmăririi penale, fără a fi necesar să fi fost sesizat în vreo modalitate anume.

În acest sens a arătat că pentru o situație specifică de infirmare a soluției nelegale de netrimitere în judecată, legiuitorul a instituit reglementarea cuprinsă în dispozițiile art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală, text care, în principal, are în vedere ipotezele de redeschidere a urmăririi penale care intervin ca urmare a reevaluării unei soluții de netrimitere în judecată dispuse de procuror și distinge trei situații importante, și anume: controlul exercitat asupra soluției de netrimitere în judecată de procurorul ierarhic superior celui de caz; reevaluarea soluției de însuși

procurorul de caz, atunci când s-au descoperit fapte sau împrejurări noi și, respectiv, invalidarea soluției, de chiar procurorul de caz, în contextul neîndeplinirii culpabile de către făptuitor a obligațiilor instituite subsecvent unei soluții de netrimiteră în judecată.

Totodată, a mai precizat că textul legal antemenționat, în alin. (5) se referă la redeschiderea urmăririi penale ca urmare a verificării de legalitate efectuate de judecătorul de cameră preliminară asupra unei soluții de clasare, legiuitorul încercând să acopere toate ipotezele în care se dispune redeschiderea urmăririi penale.

Referitor la dispozițiile art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală, care a primit o interpretare diferită, a arătat că folosirea de către legiuitor în cadrul sintagmei "procurorul ierarhic superior celui de caz" a substantivului la singular este menită să desemneze categoria procurorului ierarhic superior, din care pot face parte una sau mai multe persoane.

De asemenea, a arătat că potrivit art. 65 alin. (1) și (2) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 304/2004), procurorii din cadrul fiecărui parchet sunt subordonați conducătorului parchetului respectiv, iar acesta este subordonat conducătorului parchetului ierarhic superior din aceeași circumscripție. În opinia sa, aceste norme trebuie interpretate numai în sensul că procurorii din cadrul unui parchet nu se află în subordinea procurorilor cu funcție de execuție din cadrul unui parchet superior, ci doar în subordinea acelorora cu funcție de conducere.

În continuarea argumentării a mai arătat că textele legale nu pot fi interpretate în sensul că procurorii cu funcții de conducere nu i-ar avea în subordine decât pe procurorii cu funcții de conducere din cadrul parchetelor inferioare, deoarece o astfel de interpretare ar contraveni principiului fundamental de organizare a Ministerului Public, acela de subordonare ierarhică, prevăzut de dispozițiile art. 132 alin. (1) din Constituție, și ar face ca subordonarea ierarhică să se aplice numai în raporturile dintre procurorii unei unități de parchet, care s-ar subordona numai conducătorilor lor, rămânând în afara ierarhiei Ministerului Public, respectiv în raporturile dintre conducătorii parchetelor, care se subordonează numai procurorului imediat ierarhic superior.

În acest context a susținut că, potrivit Legii nr. 304/2004 procurorul general are o dublă funcție de conducere, conducând atât Ministerul Public, conform art. 62 alin. (1), cât și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, potrivit art. 70 alin. (2), această dublă prerogativă fiind justificată de împrejurarea că Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, pe care îl conduce, coordonează activitatea parchetelor din subordine, potrivit art. 70 alin. (1) din actul normativ antemenționat, unități de parchet care alcătuiesc Ministerul Public. Ca atare, legiuitorul a stabilit, prin Legea nr. 304/2004, în sarcina procurorului general atribuții în raport cu ambele componente ale funcției de conducere.

A mai arătat că dispozițiile legale din cuprinsul Legii nr. 304/2004 și cele din Codul de procedură penală la care a făcut referire anterior stabilesc, fără putință de tăgadă, faptul că, în realizarea atribuțiilor judiciare, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție are competența de a infirma, din oficiu, pe motive de nelegalitate sau netemeinicie, soluția oricărui procuror de la orice parchet din subordinea Ministerului Public.

De asemenea, a susținut că formularea utilizată în cuprinsul dispozițiilor art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală este similară celei cuprinse în dispozițiile art. 64 alin. (3) din Legea nr. 304/2004 iar, prin coroborare cu dispozițiile art. 65 alin. (3) sau art. 72 din același act normativ, se referă la toți conducătorii de parchete. Astfel, în exercitarea controlului ierarhic, procurorul general poate infirma soluțiile dispuse de oricare procuror din orice unitate de parchet.

În ceea ce privește controlul ierarhic în cadrul căruia se examinează legalitatea soluțiilor procurorului și se dispune infirmarea și reluarea urmăririi penale, a susținut că acesta se poate exercita și în procedura specială a plângerii formulate împotriva soluției procurorului de caz, reglementate de art. 339 din Codul de procedură penală, la sesizarea persoanei vătămate care justifică un interes în contestarea soluției sau din oficiu, însă prevederile legale mai sus menționate nu vin în contradicție cu dispozițiile art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală.

Concluzionând, a susținut că în practica Curții Constituționale s-a dat câștig de cauză principiului subordonării ierarhice, în acest sens fiind considerentele Deciziei nr. 345 din 18 aprilie 2006 și ale Deciziei nr. 547 din 7 iulie 2020. De asemenea, procedura redeschiderii, care este diferită de procedura prevăzută de art. 339 din Codul de procedură penală, are loc doar în situațiile expres și limitativ prevăzute de lege și în toate situațiile este supusă controlului judecătoresc, nefiind vorba de vreo imixtiune a procurorului general de natură să încalce independența procurorului din subordine.

În consecință, a solicitat admiterea recursului în interesul legii, să se constate că procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este procuror ierarhic superior în ipoteza reținută în cuprinsul dispozițiilor art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală.

Nefiind întrebări pentru reprezentantul Ministerului Public, doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele completului, a declarat dezbaterile închise, Dosarul fiind reținut în pronunțare asupra recursului în interesul legii.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

1. Problema de drept care a generat practica neunitară

Prin recursul în interesul legii formulat de către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție s-a susținut că în practica judiciară națională nu există un punct de vedere unitar referitor la chestiunea "dacă procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în cazul infirmării unei soluții dispuse de către un procuror din cadrul parchetelor din subordine ori structurilor specializate ale Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (Direcția Națională Anticorupție, Direcția de Investigare a Infraacțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism), are sau nu calitatea expres stipulată de art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală în care se face referire la «procurorul ierarhic superior celui care a dispus soluția»".

2. Examenul jurisprudențial

În susținerea recursului în interesul legii s-a arătat că în practica judiciară nu există un punct de vedere unitar în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală cu privire la calitatea de procuror ierarhic superior a procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

A fost atașat un tabel cuprinzând soluțiile de respingere a solicitărilor de confirmare a redeschiderii urmăririi penale formulate de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, pronunțate de Judecătoria Sinaia- Încheierea penală din data de 25.05.2016 pronunțată în Dosarul nr. 276/310/2016, Curtea de Apel Cluj - Secția penală și de minori - Sentința penală nr. 190/2918 pronunțată în Dosarul nr. 610/33/2018, Judecătoria Caracal - Încheierea penală nr. 727 din data de 5.12.2019, pronunțată în Dosarul nr. 4.711/207/2019, Tribunalul Suceava - Secția penală - Încheierea penală nr. 328 din data de 10.12.2019, pronunțată în Dosarul nr. 3.044/86/2019. Totodată au fost atașate hotărârile pronunțate în acest sens de Curtea de Apel Cluj - Sentința penală nr. 190/2018 și Judecătoria Caracal - Încheierea nr. 727/2019).

De asemenea, a fost atașat un tabel cuprinzând soluțiile de admitere a solicitărilor de confirmare a redeschiderii urmăririi penale formulate de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție dispuse de către instanțe diferite, precum și copii ale unor hotărâri pronunțate de instanța supremă, dar și de instanțe din circumscripția teritorială a Curții de Apel Craiova - Încheierea penală nr. 197 din 28 noiembrie 2018, pronunțată de Tribunalul Dolj - Secția penală în Dosarul nr. 8.073/63/2018, a Curții de Apel Iași - Încheierea finală cameră preliminară nr. 111/CP din data de 28 decembrie 2017, pronunțată de Tribunalul Vaslui - Secția penală în Dosarul nr. 2.535/89/2017, precum și un tabel cuprinzând soluții pronunțate în procedura confirmării redeschiderii urmăririi penale desfășurată pornind de la ordonanțe de infirmare a soluțiilor procurorilor de la unitățile de parchet din subordine date de procurorii generali ai parchetelor de pe lângă curțile de apel.

2.1 Soluțiile pronunțate de instanțele judecătorești

A. Într-o primă orientare jurisprudențială instanțele au respins confirmarea redeschiderii urmăririi penale în cauzele în care soluțiile de clasare infirmate prin ordonanța procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție erau dispuse de procurori din cadrul parchetelor din subordine ori structurilor specializate ale Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

În această orientare s-a susținut că numai procurorul imediat ierarhic superior celui care a dispus soluția poate dispune redeschiderea urmăririi penale și sesizarea judecătorului de cameră preliminară în vederea confirmării. Rațiunea posibilității procurorului ierarhic superior de a infirma ordonanța de clasare și de a redeschide urmărirea penală rezidă în competența procurorului ierarhic superior de a efectua el însuși actele și lucrările procurorului controlat. Norma legală a art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală reprezintă o normă legală de competență materială exclusivă a procurorului imediat ierarhic superior de a infirma ordonanța de clasare și de a dispune redeschiderea urmăririi penale.

B. Într-o a doua orientare jurisprudențială, majoritară, în aceeași ipoteză, instanțele au confirmat redeschiderea urmăririi penale dispuse de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta

Curte de Casație și Justiție în cauze soluționate prin clasare de procurori din cadrul parchetelor din subordine ori structurilor specializate ale Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Judecătorii de cameră preliminară au reținut că prerogativa procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție de a infirma și redeschide urmărirea penală în orice cauză rezultă din întreaga arhitectură de organizare a Ministerului Public și își are izvorul în Constituția României, în art. 132 alin. (1) care prevede că "Procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției" și de aceea nu poate fi limitată.

Totodată, s-a arătat că dispozițiile art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală, privind procurorul ierarhic superior, nu pot fi interpretate decât prin prisma principiului controlului ierarhic ce caracterizează structura Ministerului Public, astfel cum este reglementat de art. 132 alin. (1) din Constituția României și art. 62 alin. (2) din Legea nr. 304/2004 în virtutea căruia orice acte și lucrări de competența procurorilor din cadrul parchetelor ierarhic inferioare pot fi realizate de însuși procurorul ierarhic superior, care controlează activitatea procurorilor din subordinea sa, sens în care a statuat și instanța de contencios constituțional cu ocazia examinării constituționalității prevederilor art. 209 alin. (4¹) din Codul de procedură penală anterior.

Astfel, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție are calitatea de procuror ierarhic superior și în raport cu procurorii din cadrul direcțiilor specializate din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție pe care le conduce, prin intermediul procurorilor șefi direcție, având astfel competența legală de a efectua controlul ierarhic în conformitate cu dispozițiile art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală.

2.2. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

a) Prin Încheierea nr. 744 din 1 octombrie 2015, pronunțată în Dosarul nr. 3.229/1/2015, s-a reținut că dispozițiile art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală nu pot fi interpretate decât prin prisma principiului controlului ierarhic ce caracterizează structura Ministerului Public, astfel cum este reglementat de art. 132 alin. (1) din Constituția României și art. 62 alin. (2) din Legea nr. 304/2004, în virtutea căruia orice acte și lucrări de competența procurorilor din cadrul parchetelor ierarhic inferioare pot fi realizate de însuși procurorul ierarhic superior, care controlează activitatea procurorilor din subordinea sa.

b) Prin Încheierea nr. 169 din 9 martie 2015, pronunțată în Dosarul nr. 514/1/2015, s-a stabilit că se recunoaște procurorului ierarhic superior celui care a dispus soluția posibilitatea ca, în cadrul controlului ierarhic efectuat din oficiu sau la plângere, potrivit art. 229 din Codul de procedură penală, să redeschidă urmărirea penală, iar această redeschidere a urmăririi penale se poate dispune de procurorul ierarhic superior, numai în situația prevăzută de art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală având ca obiect doar o ordonanță de clasare.

c) Prin Încheierea penală nr. 443 din 27 noiembrie 2019, pronunțată în Dosarul nr. 2.705/1/2019, a fost confirmată redeschiderea urmăririi penale în Dosarul nr. 11/P/2014 al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția parchetelor militare, dispusă de către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție prin Ordonanța nr. 2.556/C/2019 din 21 octombrie 2019. În considerentele deciziei, Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția penală a

reținut că ". . . prerogativa procurorului general de a infirma și redeschide urmărirea penală în orice cauză rezultă din întreaga arhitectură de organizare a Ministerului Public și își are izvorul în Constituția României - art. 132 alin. (1) - Procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției - și de aceea nu poate fi limitată."

2.3. Jurisprudența Curții Constituționale

Prin Decizia nr. 345 din 18 aprilie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 415 din 15 mai 2006, Curtea Constituțională a statuat că "principiul legalității este, în sensul atribuit de Legea fundamentală, specific activității procurorilor, care, în virtutea acestuia, au obligația ca în exercitarea atribuțiilor prevăzute de lege să urmeze în mod obligatoriu dispozițiile legii, fără posibilitatea de a acționa întemeindu-se pe criterii de oportunitate, fie în adoptarea unor măsuri, fie în alegerea procedurilor. Astfel, acționând pe baza principiului legalității, procurorul nu poate refuza începerea urmăririi penale sau punerea în mișcare a acțiunii penale în alte cazuri decât cele prevăzute de lege și nici nu are dreptul să solicite instanței de judecată achitarea unui inculpat vinovat de comiterea unei infracțiuni, pe motiv că interese politice, economice, sociale sau de altă natură fac inoportună condamnarea acestuia.

Ca o garanție a respectării de către procurori a acestor principii în activitatea lor, Constituția a consacrat și principiul unității de acțiune a membrilor Ministerului Public, sub forma controlului ierarhic.

Prin aplicarea principiului controlului ierarhic se asigură îndeplinirea de către toți procurorii din sistemul Ministerului Public a funcției lor de reprezentare a intereselor întregii societăți, altfel spus, exercitarea atribuțiilor de autoritate publică de către acesta, fără discriminare și fără părtinire. În virtutea acestui principiu, Ministerul Public este conceput ca un sistem piramidal, în care măsurile de aplicare a legii adoptate de procurorul ierarhic superior sunt obligatorii pentru procurorii din subordine, ceea ce conferă substanțialitate principiului exercitării ierarhice a controlului în cadrul acestei autorități publice."

Prin Decizia nr. 175 din data de 29 martie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 590 din 12 iulie 2018, s-a reținut că "dispozițiile art. 64 alin. (3) din Legea nr. 304/2004 reprezintă transpunerea - în legea privind organizarea judiciară - a prevederilor art. 132 alin. (1) din Constituție, care statuează că procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic."

Totodată, s-a constatat că "dispozițiile art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală, ce vizează redeschiderea urmăririi penale din dispoziția procurorului ierarhic superior, reprezintă tot o concretizare a principiului constituțional al controlului ierarhic ce guvernează activitatea procurorilor, prevăzând că, dacă procurorul ierarhic superior celui care a dispus soluția constatată, ulterior, că nu a existat împrejurarea pe care se întemeia clasarea, infirmă ordonanța și dispune redeschiderea urmăririi penale."

Curtea a observat că "redeschiderea urmăririi penale nu se dispune în mod arbitrar de către procurorul ierarhic superior/procuror, ci doar în cazurile și condițiile expres prevăzute prin dispozițiile art. 335 din Codul de procedură penală. Totodată, spre deosebire de reglementarea

anterioară, redeschiderea urmăririi penale - potrivit noului Cod de procedură penală - nu mai este prerogativa exclusivă a procurorului, ci este supusă, în temeiul prevederilor art. 335 alin. (4) și (41) din acest cod, confirmării judecătorului de cameră preliminară, care verifică legalitatea și temeinicia ordonanței prin care s-a dispus redeschiderea urmăririi penale. Într-o singură situație, și anume aceea prevăzută de dispozițiile art. 335 alin. (6) din Codul de procedură penală, o atare ordonanță nu este supusă confirmării judecătorului de cameră preliminară, respectiv dacă procurorul ierarhic superior celui care a dispus soluția infirmă soluția de netrimitere în judecată și dispune redeschiderea urmăririi penale anterior comunicării ordonanței care cuprinde această soluție (a se vedea în acest sens Decizia nr. 475 din 27 iunie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 727 din 7 septembrie 2017)."

Prin Decizia nr. 633 din 12 octombrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.020 din 29 noiembrie 2018, instanța de contencios constituțional a reținut că "în temeiul Constituției și al Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 827 din 2 septembrie 2005, cu modificările și completările ulterioare, procurorii din fiecare parchet sunt subordonați conducătorului parchetului respectiv, iar conducătorul unui parchet este subordonat conducătorului parchetului ierarhic superior din aceeași circumscripție [art. 65 din lege]. Potrivit prevederilor art. 64 alin. (1), alin. (3) și alin. (4) din Legea nr. 304/2004, dispozițiile procurorului ierarhic superior, date în scris și în conformitate cu legea, sunt obligatorii pentru procurorii din subordine; soluțiile adoptate de procuror pot fi infirmate motivat de către procurorul ierarhic superior, când sunt apreciate ca fiind nelegale sau netemeinice, iar lucrările repartizate unui procuror pot fi trecute altui procuror (i) în cazul suspendării sau încetării calității de procuror; (ii) în absența sa, dacă există cauze obiective care justifică urgența și care împiedică rechemarea sa; (iii) când lasă cauza în nelucrare în mod nejustificat mai mult de 30 de zile. În temeiul art. 64 alin. (5) din lege, procurorul poate contesta la Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, în cadrul procedurii de verificare a conduitei procurorilor, măsura dispusă de procurorul ierarhic superior."

Prin Decizia nr. 547 din 7 iulie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 753 din 19 august 2020, instanța de contencios constituțional, în paragraful 65, a reținut că "Prin asimilarea înțelesului noțiunii de «procuror ierarhic superior» (genul proxim) cu noțiunea de «procuror șef al secției» (diferența specifică), în cadrul definiției pe care norma criticată încearcă să o ofere, legiuitorul identifică «întregul» cu «partea», înlăturând regimul juridic corespunzător statutului de procuror ierarhic superior al procurorilor cu funcții de conducere din cadrul S.I.I.J. Cu alte cuvinte, norma supusă controlului nu recunoaște această calitate, sub aspectul drepturilor și obligațiilor procesual penale, procurorilor adjuncți ai secției și procurorilor-șefi ai structurilor care se pot constitui în interiorul secției, respectiv birouri sau servicii. Or, în condițiile în care cadrul normativ în vigoare și regulamentele interioare de organizare și funcționare a unităților de parchet prevăd posibilitatea constituirii, în interiorul lor, a unor structuri (birouri/servicii) care au ca scop asigurarea unei mai bune administrări a activității judiciare, iar principiul controlului ierarhic presupune delimitarea riguroasă a competențelor procurorilor care conduc aceste structuri atât în raporturile cu procurorii din subordine, cât și cu procurorii ierarhici superiori, definirea procurorului-șef al S.I.I.J.

ca procuror ierarhic superior în toate cazurile și cu privire la toate aspectele procedurale pe care le implică urmărirea penală a infracțiunilor de competența secției ignoră principiul constituțional, lipsind de efecte juridice calitatea de procuror-șef adjunct al secției sau de procuror-șef al unei structuri din interiorul secției (birou/serviciu)."

2.4. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului

Nu au fost identificate decizii relevante în legătură cu chestiunea de drept ce face obiectul recursului în interesul legii.

3. Punctul de vedere al procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

În cuprinsul sesizării s-a susținut că soluția legală în materie este ilustrată de cea de a doua orientare jurisprudențială.

Astfel, s-a arătat că principiul controlului ierarhic este o garanție a respectării, de către procurori, în activitatea lor, a celorlalte principii enunțate la art. 132 din Constituția României, și anume a principiului legalității și al imparțialității.

În acest sens s-a susținut că, organizatoric, Ministerul Public se prezintă ca un sistem piramidal, având la bază parchetele de pe lângă judecătorii, iar la vârful piramidei Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, cu cele două direcții specializate (Direcția Națională Anticorupție și Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism), între acestea interpunându-se ca trepte ierarhice distincte parchetele de pe lângă tribunale și curțile de apel.

S-a mai arătat că procurorii sunt subordonați conducătorului parchetului din care fac parte, iar acesta la rândul său este subordonat conducătorilor parchetelor ierarhic superioare [art. 65 alin. (1) și (2) din Legea nr. 304/2004], rezultând o subordonare până la procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție care conduce Ministerul Public, potrivit art. 62 alin. (2) din Legea nr. 304/2004.

Corelativ, procurorii cu funcții de conducere îi au în subordine atât pe procurorii cu funcție de conducere, cât și pe cei cu funcție de execuție, din cadrul parchetelor inferioare din circumscripție. Orice interpretare contrară în sensul că principiul subordonării ierarhice s-ar aplica doar raporturilor ierarhice imediate, între procurorii de execuție și conducătorii acelei unități ori între procurorii cu funcții de conducere direct subordonați, și nu pe toată ierarhia Ministerului Public ar contraveni principiului fundamental de organizare a Ministerului Public, acela al controlului ierarhic, principiu care are rang constituțional, instituit prin art. 132 alin. (1) din Legea fundamentală. Conducătorii parchetelor ori alți procurori cu funcții de conducere, cu referire la categoria celor competenți în a soluționa plângerile contra actelor și măsurilor procurorilor (prevăzuți de art. 339 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală) ar ajunge să aibă puteri nelimitate, prin exclusivitatea exercitării controlului jurisdicțional intern asupra soluțiilor procurorilor. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, iar pentru aceleași argumente, și procurorii generali ai parchetelor de pe lângă curțile de apel ori procurorii șefi ai Direcției Naționale Anticorupție și ai Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism ar fi lipsiți de orice posibilitate de a exercita controlul asupra celor aflați în subordinea lor.

În acest sens s-a mai arătat că procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție conduce Ministerul Public, conform art. 62 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 și are o prerogativă deplină a atribuției de control ierarhic asupra procurorilor din subordine, inclusiv sub aspect jurisdicțional, în conformitate cu dispozițiile art. 65 alin. (3) coroborate cu art. 72 din Legea nr. 304/2004.

În exercitarea funcției de conducere și în considerarea calității de magistrat, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, pe lângă atribuțiile administrative (ordonator de credite, organizarea activității instituției, evaluarea activității profesionale a magistraților, exercitarea acțiunii disciplinare față de celelalte categorii profesionale ș.a.), are importante atribuții de ordin judiciar privind verificarea legalității și temeiniciei actelor și soluțiilor procurorilor din subordine, promovarea recursurilor în interesul legii, retragerea căilor de atac ș.a. Pe de altă parte, s-a arătat că în raporturile procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu toți procurorii Ministerului Public sunt aplicabile dispozițiile art. 64 alin. (1) și (3) din Legea nr. 304/2004 și, corelativ, cele ale art. 304, art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală, care, raportate la prevederile art. 65 alin. (3) și art. 72 din Legea nr. 304/2004 conduc la concluzia că în realizarea atribuțiilor judiciare, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție are competența de a infirma din oficiu pe motive de nelegalitate și netemeinicie soluția oricărui procuror de la orice parchet din sistemul Ministerului Public.

De asemenea, s-a arătat că dispozițiile art. 64 alin. (3) din Legea nr. 304/2004 instituie o regulă de competență, care dezvoltă principiul constituțional al controlului ierarhic specific activității procurorilor, fără a aduce vreo atingere dreptului la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, consacrat de prevederile art. 21 din Constituție și ale art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, reprezentând, de fapt, o garanție a respectării prevederilor constituționale și convenționale invocate, prin eficientizarea activității de urmărire penală.

Totodată, s-a apreciat că principiile constituționale statuate cu privire la activitatea procurorilor, explicitate prin normele legale privind organizarea și funcționarea Ministerului Public, își găsesc consacrarea și în dispozițiile specifice privind desfășurarea procesului penal, cu referire la art. 304 alin. (2) și art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală, sintagma "procurorul ierarhic superior celui care a dispus soluția" din aceste texte trebuind interpretată în întreg contextul organizatoric al Ministerului Public care are o structură piramidală și este condus în întregul său de către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Referitor la redeschiderea urmăririi penale, s-a susținut că aceasta nu se dispune în mod arbitrar de către procurorul ierarhic superior, ci doar în cazurile și condițiile expres prevăzute prin dispozițiile art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală, aplicarea acestor prevederi, coroborat și cu dispozițiile art. 64 alin. (3) din Legea nr. 304/2004 reprezentând o garanție a realizării principiului aflării adevărului, consacrat de dispozițiile art. 5 din Codul de procedură penală.

Nu în ultimul rând, s-a apreciat că în situația în care s-ar considera că infirmarea poate fi făcută exclusiv de procurorul imediat ierarhic superior, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta

Curte de Casație și Justiție ar fi pus în situația de a putea efectiv controla și infirma doar soluțiile date de adjuncții săi, de procurorii șefi direcție ori procurorii șefi secție din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, neavând în fapt nicio modalitate de a îndrepta măsurile neconforme dispuse de procurorii care își desfășoară activitatea în cadrul parchetelor din subordinea sa ori în structurile specializate din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Având în vedere că exercitarea controlului ierarhic nu este doar un drept pentru procurorul ierarhic, ci și o obligație care îl responsabilizează în realizarea atribuțiilor specifice funcției de conducere, s-a arătat că procurorul ierarhic are datoria ca în exercitarea atribuțiilor prevăzute de art. 335 din Codul de procedură penală să urmeze în mod obligatoriu dispozițiile legii, fără posibilitatea de a acționa întemeindu-se pe criteriul de oportunitate în adoptarea unor măsuri de redeschidere a urmăririi penale.

În considerarea acestor argumente, s-a apreciat că o interpretare în sensul că procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție nu are calitatea de procuror ierarhic superior cerută de art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală în raport cu soluțiile emise de parchetele din subordine ori structurile specializate lipsește conducătorul Ministerului Public de unul dintre instrumentele sale de control asupra activității procurorilor din subordine, încălcând astfel dispozițiile constituționale ale art. 1 alin. (5) referitoare la principiul legalității, art. 131 alin. (1) privind rolul procurorului și ale art. 132 alin. (1) privind principiul controlului ierarhic al procurorilor, respectarea principiului legalității fiind o garanție a statului de drept.

4. Punctul de vedere al specialiștilor exprimat asupra problemei de drept supuse dezlegării

În condițiile art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală s-au solicitat puncte de vedere de la Institutul de Cercetări Juridice "Acad. Andrei Rădulescu" al Academiei Române, Universitatea din București, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca și Universitatea "Nicolae Titulescu" din București cu privire la chestiunea de drept soluționată diferit. A comunicat un răspuns doar Facultatea de Drept a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca.

În punctul de vedere transmis s-a exprimat opinia că noțiunea de "procuror ierarhic superior" este utilizată sistematic, chiar dacă uneori anacronic, în Codul de procedură penală și în legea de organizare judiciară (Legea nr. 304/2004). Așa se face că această sintagmă poate fi analizată atât din punct de vedere organic, cât și prin prisma accepțiunii sale funcționale, ținând seama de natura juridică a normei în care este inserată.

S-a susținut că, din punct de vedere organic, noțiunea "procuror ierarhic superior" este folosită în cuprinsul Legii nr. 304/2004, în principal, pentru configurarea structurii piramidale a Ministerului Public, iar din punct de vedere funcțional, aceeași sintagmă este folosită pentru specificarea sferei atribuțiilor concrete care incumbă procurorului ierarhic superior, în funcție de procedura în care intervine sau poate interveni, cu respectarea celorlalte norme de competență stabilite de lege.

În considerarea acestor precizări și ținând seama de clasificarea doctrinară a normelor de drept procesual în raport cu obiectul lor (norme de organizare, norme de competență și norme de procedură), s-a învederat că art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală, în prima sa parte, conține o prevedere care stabilește competența funcțională a "procurorului ierarhic superior celui

care a dispus soluția" în ceea ce privește infirmarea soluției de clasare și redeschiderea urmăririi penale.

Pe de altă parte, s-a arătat că reglementarea cuprinsă în art. 72 din Legea nr. 304/2004 - care prevede că procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție exercită, direct sau prin procurori anume desemnați, controlul asupra tuturor parchetelor - este o normă de organizare, integrată în secțiunea 1 a capitolului II din titlul III al Legii nr. 304/2004, relevantă fiind denumirea marginală a capitolului II: "Organizarea Ministerului Public". De altfel, toate celelalte dispoziții cuprinse în art. 70-79 din Legea nr. 304/2004 conferă procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție numeroase alte atribuții organice, de reprezentare și administrative (de pildă, este ordonator principal de credite, emite ordine interne etc.).

În condițiile în care problema de drept a cărei lămurire se cere vizează prevederile art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală, adică o normă care precizează competența procurorului ierarhic superior, s-a considerat că nu prezintă relevanță faptul că din punct de vedere organizatoric procurorul general este procurorul ierarhic superior situat în vârful piramidei Ministerului Public. În acest context, relația dintre normele de organizare și normele de competență este asemănătoare relației dintre normele generale și normele speciale, pentru că norma de organizare stabilește generic cine poate infirma actele și măsurile procurorului care a efectuat sau a supravegheat urmărirea penală, în timp ce norma de competență nu face altceva decât să ofere un răspuns la întrebarea: "care este procurorul ierarhic superior competent să dispună infirmarea și redeschiderea urmăririi penale?".

În continuare, s-a arătat că în favoarea opiniei expuse pledează și interpretarea gramaticală, logică și rațională, a dispoziției cuprinse în art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală, unde se face referire la "procurorul ierarhic superior celui (s.n.) care a dispus soluția". În acord cu una dintre opiniile exprimate în practica judiciară s-a susținut că această reglementare stabilește cu certitudine competența procurorului imediat ierarhic superior celui care a dispus soluția care poate dispune redeschiderea și sesizarea în vederea confirmării.

De asemenea, s-a susținut că legiuitorul contemporan a consacrat expres principiul independenței procurorilor, chiar dacă acesta nu este prevăzut expres în Constituția României, principiile controlului ierarhic și independenței coexistă, cu toate că, în aparență, sunt antonimice, motiv pentru care nu trebuie interpretate astfel încât să se excludă reciproc.

S-a apreciat a fi relevant faptul că prin varianta republicată a Legii nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească a fost abrogat art. 32 alin. (3) din varianta inițială a aceluiași act normativ, în care se stipula că "procurorul ierarhic superior poate să îndeplinească oricare dintre atribuțiile procurorilor în subordine și să suspende ori să infirme actele și dispozițiile acestora, dacă sunt contrare legii".

De asemenea, actualul cadru legislativ nu mai prevede posibilitatea procurorului ierarhic superior de a îndeplini oricare dintre atribuțiile procurorilor din subordine, ceea ce înseamnă că nici procurorul general, în calitate de procuror ierarhic superior celorlalți procurori ierarhici, nu poate prelua atribuțiile pe care aceștia le au, potrivit legii, în ceea ce privește infirmarea soluțiilor și redeschiderea urmăririi penale. Actualmente, art. 64 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 stabilește doar

că procurorul ierarhic superior poate să dea dispoziții, în scris și în conformitate cu legea, acestea fiind obligatorii pentru procurorii din subordine. După cum se poate remarca, posibilitatea de a exercita atribuțiile procurorilor din subordine se deosebește de posibilitatea de a da dispoziții, în scris și în conformitate cu legea. În ultima ipostază procurorul ierarhic superior nu se subrogă procurorului subordonat ierarhic.

S-a mai arătat că opinia îmbrățișată nu anihilează posibilitatea procurorului general de a verifica, în exercitarea controlului ierarhic, activitatea parchetelor din subordine, inclusiv în ceea ce privește legalitatea și temeinicia soluțiilor de clasare. În exercitarea controlului ierarhic, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție are posibilitatea de a verifica inclusiv legalitatea și temeinicia actelor și soluțiilor procurorilor din subordine, indiferent care este parchetul din care fac parte, însă, potrivit art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală, nu are competența de a dispune infirmarea soluției și redeschiderea urmăririi penale.

Concluzionând, s-a apreciat că în interpretarea dispozițiilor art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală privind reluarea în caz de redeschidere a urmăririi penale, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în cazul infirmării unei soluții dispuse de către un procuror din cadrul parchetelor din subordine ori structurile specializate ale Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (Direcția Națională Anticorupție, Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism), nu are calitatea expres stipulată de art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală în care se face referire la "procuror ierarhic superior".

5. Dispoziții legale aplicabile

Constituția României

Art. 132 alin. (1) din Constituție Procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției.

Codul de procedură penală

Art. 304. - Infirmarea actelor procesuale sau procedurale (1) Când procurorul constată că un act sau o măsură procesuală a organului de cercetare penală nu este dată cu respectarea dispozițiilor legale sau este neîntemeiată, o infirmă motivat, din oficiu sau la plângerea persoanei interesate.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică și în cazul verificării efectuate de către procurorul ierarhic superior cu privire la actele procurorului ierarhic inferior.

Art. 335. - Reluarea în caz de redeschidere a urmăririi penale (1) Dacă procurorul ierarhic superior celui care a dispus soluția constată, ulterior, că nu a existat împrejurarea pe care se întemeia clasarea, infirmă ordonanța și dispune redeschiderea urmăririi penale. Dispozițiile art. 317 se aplică în mod corespunzător.

(...)

(4) Redeschiderea urmăririi penale este supusă confirmării judecătorului de cameră preliminară, în termen de cel mult 3 zile, sub sancțiunea nulității. Judecătorul de cameră preliminară hotărăște prin încheiere motivată, în camera de consiliu cu citarea suspectului sau, după caz, a inculpatului și cu participarea procurorului, asupra legalității și temeiniciei ordonanței prin care s-a dispus

redeschiderea urmăririi penale. Neprezentarea persoanelor legal citate nu împiedică soluționarea cererii de confirmare.

Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare

Art. 62. - (1) Ministerul Public își exercită atribuțiile în temeiul legii și este condus de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

(2) Procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiilor legalității, imparțialității și controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției, în condițiile legii.

Art. 64. - (1) Dispozițiile procurorului ierarhic superior, date în scris și în conformitate cu legea, sunt obligatorii pentru procurorii din subordine.

(2) În soluțiile dispuse, procurorul este independent, în condițiile prevăzute de lege. Procurorul poate contesta la Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, în cadrul procedurii de verificare a conduitei judecătorilor și procurorilor, intervenția procurorului ierarhic superior, în orice formă, în efectuarea urmăririi penale sau în adoptarea soluției.

(3) Soluțiile adoptate de procuror pot fi infirmate motivat de către procurorul ierarhic superior, când sunt apreciate ca fiind nelegale sau netemeinice.

(4) Lucrările repartizate unui procuror pot fi trecute altui procuror în următoarele situații:

a) suspendarea sau încetarea calității de procuror, potrivit legii;

b) în absența sa, dacă există cauze obiective care justifică urgența și care împiedică rechemarea sa;

c) lăsarea cauzei în nelucrare în mod nejustificat mai mult de 30 de zile.

(5) Procurorul poate contesta la Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, în cadrul procedurii de verificare a conduitei procurorilor, măsura dispusă, potrivit alin. (4), de procurorul ierarhic superior.

Art. 65. - (1) Procurorii din fiecare parchet sunt subordonați conducătorului parchetului respectiv.

(2) Conducătorul unui parchet este subordonat conducătorului parchetului ierarhic superior din aceeași circumscripție.

(3) Controlul exercitat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, de procurorul-șef al Direcției Naționale Anticorupție, de procurorul-șef al Direcției de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism sau de procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel asupra procurorilor din subordine se poate realiza direct sau prin procurori anume desemnați.

Art. 72. - Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție exercită, direct sau prin procurori anume desemnați, controlul asupra tuturor parchetelor.

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție, aprobată cu modificări prin Legea nr. 503/2002, cu modificările și completările ulterioare

"

Art. 1. - (1) Prin prezenta ordonanță de urgență se înființează Direcția Națională Anticorupție, ca structură cu personalitate juridică, în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prin reorganizarea Parchetului Național Anticorupție.

(2) Direcția Națională Anticorupție are sediul în municipiul București și își exercită atribuțiile pe întregul teritoriu al României prin procurori specializați în combaterea corupției.

(3¹) Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție conduce Direcția Națională Anticorupție prin intermediul procurorului șef al acestei direcții. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție soluționează conflictele de competență apărute între Direcția Națională Anticorupție și celelalte structuri sau unități din cadrul Ministerului Public."

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 78/2016 pentru organizarea și funcționarea Direcției de Investigare a Infraționiilor de Criminalitate Organizată și Terorism, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, aprobată cu modificări prin Legea nr. 120/2018.

Art. 1 alin. (2): "Direcția de Investigare a Infraționiilor de Criminalitate Organizată și Terorism funcționează ca structură în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și este condusă de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prin intermediul procurorului-șef al Direcției de Investigare a Infraționiilor de Criminalitate Organizată și Terorism."

6. Raportul asupra recursului în interesul legii

Referitor la chestiunea de drept ce face obiectul sesizării și care a fost soluționată diferit de instanțele judecătorești, prin raportul întocmit în cauză, judecătorul-raportor a considerat că, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală privind reluarea în caz de redeschidere a urmăririi penale, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în cazul infirmării unei soluții dispuse de către un procuror din cadrul parchetelor din subordine ori structurilor specializate ale Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (Direcția Națională Anticorupție, Direcția de Investigare a Infraționiilor de Criminalitate Organizată și Terorism), nu are în toate situațiile calitatea expres stipulată de art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală în care se face referire la "procurorul ierarhic superior celui care a dispus soluția".

7. Înalta Curte de Casație și Justiție, examinând sesizarea de recurs în interesul legii, raportul întocmit de judecătorul-raportor și dispozițiile legale ce se solicită a fi interpretate în mod unitar, reține următoarele:

7.1. Admisibilitatea recursului în interesul legii

Din interpretarea sistematică a dispozițiilor art. 471 și 472 din Codul de procedură penală rezultă că admisibilitatea recursului în interesul legii, mecanism de unificare a practicii judiciare menit să asigure interpretarea și aplicarea unitară a legii de către toate instanțele judecătorești, este subordonată îndeplinirii mai multor condiții.

Astfel, din perspectiva dispozițiilor art. 471 alin. (1) din Codul de procedură penală, se constată că sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție s-a făcut de către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, unul dintre titularii prevăzuți de dispozițiile legale evocate.

De asemenea, potrivit art. 471 alin. (2) și (3) din Codul de procedură penală, cererea de recurs în interesul legii cuprinde elementele de conținut la care se referă aceste dispoziții, respectiv sunt

enunțate soluțiile diferite date problemei de drept și motivarea acestora, opiniile relevante exprimate în doctrină, trimiteri la jurisprudența Curții Constituționale și a Înaltei Curți de Casație și Justiție, precum și soluția ce se propune a fi pronunțată în recursul în interesul legii. În cuprinsul cererii de recurs în interesul legii sunt indicate două orientări jurisprudențiale în soluționarea problemei de drept a cărei dezlegare se solicită, cu motivarea acestora, fiind atașate copii ale hotărârilor judecătorești din care rezultă modul diferit de rezolvare a problemei de drept ce face obiectul judecății, de către instanțele naționale.

În raport cu dispozițiile legale evocate, rezultă că una dintre cerințele de admisibilitate ale recursului în interesul legii constă în identificarea unei probleme de drept care a fost soluționată în mod diferit de instanțele judecătorești prin hotărâri definitive. Astfel, sintagma problemă de drept care a fost soluționată diferit trebuie înțeleasă în sensul identificării în mod concret a unei dispoziții sau reglementări legale care este apreciată ca fiind lacunară sau neclară și silogismul de interpretare al acestei dispoziții care, în final, a dus la aplicarea neunitară a aceluiași text de lege.

Chiar dacă în practica judiciară pare că s-a conturat un punct de vedere majoritar cu privire la chestiunea de drept supusă analizei, iar opinia minoritară este susținută de un număr mic de instanțe și dovedită doar de câteva hotărâri judecătorești, instanța supremă apreciază că aceste aspecte nu pot conduce la concluzia inadmisibilității cererii, câtă vreme, pe de o parte, Codul de procedură penală nu impune o condiție cantitativă cu privire la jurisprudența divergentă având ca obiect chestiunea de drept supusă analizei, iar pe de altă parte, în jurisprudența sa, Înalta Curte de Casație și Justiție a mai apreciat în trecut că numărul hotărârilor/instanțelor la nivelul cărora este identificată practic neunitară nu constituie în sine un motiv de inadmisibilitate a cererii (Decizia nr. 24 din 26 noiembrie 2018 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 46 din 17 ianuarie 2019).

Totodată, este de observat că la data înregistrării prezentei cereri de recurs în interesul legii, pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție se afla o sesizare adresată Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, înregistrată sub numărul 264/1/2020 și care viza pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: "Dacă procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în cazul infirmării unei soluții dispuse de către un procuror din cadrul parchetului de pe lângă tribunal, are sau nu calitatea expres stipulată de art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală în care se face referire la «procurorul ierarhic superior celui care a dispus soluția»".

Ca efect al înregistrării cererii de recurs în interesul legii care formează obiectul prezentei cauze însă, prin Decizia nr. 18 din 19 iunie 2020 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a fost respinsă ca inadmisibilă sesizarea.

Pentru considerentele prezentate, se apreciază că recursul în interesul legii îndeplinește condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 471 și 472 din Codul de procedură penală, fiind exercitat de un subiect de drept căruia legea îi recunoaște legitimare procesuală, iar problema de drept care formează obiectul judecății a fost soluționată în mod diferit prin hotărâri judecătorești definitive, anexate la cerere.

7.2. Referitor la problema de drept soluționată diferit de instanțe

În esență, chestiunea de drept soluționată în mod diferit de instanțe presupune lămurirea dacă, în aplicarea dispozițiilor art. 335 alin. (1) din Codul procedură penală, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție are calitatea de procuror ierarhic superior față de orice alt procuror care activează în unitățile de parchet din subordinea Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sau în cadrul Direcției Naționale Anticorupție ori Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și, pe cale de consecință, poate infirma ordonanța de clasare și dispune redeschiderea urmăririi penale.

Clarificarea acestei chestiuni presupune, pe de o parte, lămurirea semnificației sintagmei "procuror ierarhic superior" prin prisma dispozițiilor de procedură penală și a celor de organizare judiciară, iar pe de altă parte, a conținutului și întinderii principiului controlului ierarhic ce stă la baza organizării și funcționării Ministerului Public, respectiv dacă operează din treaptă în treaptă sau per saltum.

Cu titlu prealabil, Înalta Curte de Casație și Justiție subliniază că dispozițiile art. 131 alin. (1) (în forma inițială) sau ale art. 132 alin. (1) din Constituția României consacră principiul controlului ierarhic, chestiune care este de competența instanței de contencios constituțional, atributul instanței supreme fiind doar lămurirea conținutului și limitelor acestui principiu, astfel cum sunt ele determinate prin legile de organizare judiciară. Astfel, competența Înaltei Curți de Casație și Justiție, sub acest aspect, este determinată și se limitează la interpretarea dispozițiilor legii, respectiv a actelor normative care stabilesc conținutul și limitele principiului controlului ierarhic. În acest sens, Curtea Constituțională însăși a reținut faptul că "legiuitorul constituant a înscris în Constituție dispoziții referitoare la Ministerul Public tocmai pentru a sublinia importanța instituției, dar a lăsat ca reglementarea de amănunt să se realizeze prin lege, însă fără a extinde sau a restrânge conținutul prevederilor legii fundamentale" (Decizia nr. 339 din 18 iulie 1997, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 170 din 25 iulie 1997) și "ca urmare a consacrării prin Constituție a principiului controlului ierarhic în activitatea procurorilor, art. 28 din Legea nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească, republicată, care este inclus în capitolul I "Dispoziții comune" al titlului III "Ministerul Public", stabilește conținutul și limitele acestui principiu" (Decizia nr. 293 din 5 noiembrie 2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 876 din 4 decembrie 2002).

Înalta Curte de Casație și Justiție reține că principiul controlului ierarhic în cadrul Ministerului Public, reglementat de dispozițiile art. 131-132 din Constituție, a cunoscut de-a lungul timpului abordări substanțial diferite, ca urmare a modificărilor aduse legislației în materie de organizare judiciară, dar și a evoluției sistemului judiciar în ansamblul său.

Astfel, în perioada de activitate a Legii nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească, cu modificările și completările ulterioare, prin art. 28 (art. 32 în varianta inițială) se prevedea:

"

Procurorii din fiecare parchet sunt subordonați conducătorului aceluși parchet.

Conducătorul unui parchet este subordonat conducătorului parchetului ierarhic superior din aceeași circumscripție teritorială.

Procurorul ierarhic superior poate să îndeplinească oricare dintre atribuțiile procurorilor în subordine și să suspende ori să infirme actele și dispozițiile acestora, dacă sunt contrare legii.

Dispozițiile procurorului ierarhic superior, date în conformitate cu legea, sunt obligatorii pentru procurorii în subordine. Cu toate acestea, procurorul este liber să prezinte în instanță concluziile pe care le consideră întemeiate potrivit legii, ținând seama de probele administrate în cauză".

Învestită cu realizarea controlului de constituționalitate a art. 28 alin. (3) din Legea nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească, sub imperiul Constituției din 1991, Curtea Constituțională reține că, "În sistemul consacrat prin Constituția din 1991, principiul subordonării ierarhice a procurorilor a fost formulat într-o manieră mai puțin rigidă sub denumirea de «control ierarhic», pentru armonizarea lui cu celelalte două principii prevăzute de art. 131 alin. (1), și anume principiul legalității și principiul imparțialității (Decizia nr. 293 din 5 noiembrie 2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 876 din 4 decembrie 2002), iar "principiul subordonării ierarhice sau al unității de acțiune a membrilor Ministerului Public constituie o aplicare a prevederilor art. 131 alin. (1) din Constituție și semnifică legătura existentă între membrii Ministerului Public, în virtutea căreia sunt obligați să se supună șefilor lor, adică să efectueze sau să se abțină de la efectuarea unor acte care intră în competența lor, din ordinul acestora. În virtutea organizării ierarhice, dispozițiile procurorului ierarhic superior, date în conformitate cu legea, sunt obligatorii pentru procurorii din subordine. Procurorul ierarhic superior poate să îndeplinească oricare dintre atribuțiile procurorilor din subordine și să suspende ori să infirme actele și dispozițiile acestora, dacă sunt contrare legii" (Decizia nr. 137 din 3 aprilie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 316 din 12 mai 2003).

Dispozițiile legale expuse au suferit modificări ca urmare a adoptării Legii nr. 304/2004, care în varianta inițială prevedea în art. 61 că "(1) Dispozițiile procurorului ierarhic superior, date în scris și în conformitate cu legea, sunt obligatorii pentru procurorii din subordine. (2) În soluțiile dispuse, procurorul este autonom", iar potrivit art. 62 "(1) Procurorii din fiecare parchet sunt subordonați conducătorului parchetului respectiv. (2) Conducătorul unui parchet este subordonat conducătorului parchetului ierarhic superior din aceeași circumscripție. (3) Controlul exercitat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, de procurorul general al Parchetului Național Anticorupție sau de procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel asupra procurorilor din subordine se poate realiza direct sau prin procurori inspectori".

În acest context, Înalta Curte de Casație și Justiție observă că prin art. 133 din Legea nr. 304/2004 a fost abrogată dispoziția cuprinsă în art. 28 alin. (3) teza I din Legea nr. 92/1992, potrivit căreia procurorul ierarhic superior putea să îndeplinească oricare dintre atribuțiile procurorilor din subordine. De altfel, o dispoziție similară se regăsea și în cuprinsul art. 209 alin. (6) din Codul de procedură penală din 1968, potrivit căruia "procurorii din cadrul parchetelor ierarhic superioare pot îndeplini oricare dintre atribuțiile procurorilor din parchetele ierarhic inferioare. . .", dispoziție care a fost abrogată prin art. I pct. 117 din Legea nr. 356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi.

Apare astfel ca fiind evidentă schimbarea de optică a legiuitorului în ceea ce privește prerogativele procurorului ierarhic superior în exercitarea controlului ierarhic asupra actelor întocmite de procurorii din subordine, fără ca prin aceasta să se aducă atingere principiului de rang constituțional al controlului ierarhic ce stă la baza organizării Ministerului Public.

În urma modificărilor succesive aduse Legii nr. 304/2004, în prezent prevederile legale relevante au următorul conținut:

- art. 64 alin. (1): Dispozițiile procurorului ierarhic superior, date în scris și în conformitate cu legea, sunt obligatorii pentru procurorii din subordine;

- art. 64 alin. (3): Soluțiile adoptate de procuror pot fi infirmate motivat de către procurorul ierarhic superior, când sunt apreciate ca fiind nelegale sau netemeinice (prevederea legală menționată a fost definită ca fiind o normă de competență, iar nu de organizare judiciară, prin Decizia Curții Constituționale nr. 175 din 29 martie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 590 din 12 iulie 2018);

- art. 65: (1) Procurorii din fiecare parchet sunt subordonați conducătorului parchetului respectiv. (2) Conducătorul unui parchet este subordonat conducătorului parchetului ierarhic superior din aceeași circumscripție. (3) Controlul exercitat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, de procurorul-șef al Direcției Naționale Anticorupție, de procurorul-șef al Direcției de Investigare a Infraacțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism sau de procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel asupra procurorilor din subordine se poate realiza direct sau prin procurori anume desemnați;

- art. 72: Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție exercită, direct sau prin procurori anume desemnați, controlul asupra tuturor parchetelor.

Dispozițiile art. 64 alin. (1), art. 65 alin. (1), (2) și (3) și art. 72 din Legea nr. 304/2004 constituie norme de organizare judiciară care stabilesc limitele și conținutul principiului controlului ierarhic în cadrul Ministerului Public prevăzut de art. 132 din Constituție, ultimele două texte legale reglementând explicit activitatea de control pe care procurorul general o poate exercita asupra procurorilor și, respectiv, asupra parchetelor.

Referitor la dispozițiile art. 65 din Legea nr. 304/2004, Înalta Curte de Casație și Justiție amintește că printr-o recentă decizie, Curtea Constituțională arăta că, "La nivel infraconstituțional, prevederile art. 65 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară dezvoltă principiul constituțional al controlului ierarhic specific activității procurorilor, stabilind faptul că procurorii din fiecare parchet sunt subordonați conducătorului parchetului respectiv, iar conducătorul unui parchet este subordonat conducătorului parchetului ierarhic superior din aceeași circumscripție. De asemenea, legea prevede că exercitarea controlului de către procurorul general al P.Î.C.C.J., de către procurorul-șef al D.N.A., de către procurorul-șef al D.I.I.C.O.T. sau de către procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel asupra procurorilor din subordine se poate realiza direct sau prin procurori anume desemnați. Astfel, în raporturile de serviciu în care intră procurorul de ședință sunt aplicabile dispozițiile art. 64 din Legea nr. 304/2004, potrivit cărora «(1) Dispozițiile procurorului ierarhic superior, date în scris și în conformitate cu legea, sunt obligatorii pentru procurorii din subordine», iar «(3) Soluțiile adoptate de procuror pot fi infirmate motivat de către

procurorul ierarhic superior, când sunt apreciate ca fiind nelegale». De asemenea, sunt incidente prevederile procesual penale cuprinse, de exemplu, în art. 304, art. 335 alin. (1), art. 328 alin. (1) sau în art. 339 alin. (2). Prin urmare, procurorii din cadrul Secției judiciare a P.Î.C.C.J. se subordonează, potrivit legii, doar procurorului-șef al secției din care fac parte și, prin intermediul acestuia, procurorului general al P.Î.C.C.J. În mod similar, procurorii din cadrul parchetului de pe lângă instanța investită cu soluționarea cauzei se subordonează, potrivit legii, doar procurorului-șef al parchetului din care face parte și, prin intermediul acestuia, conducătorului parchetului ierarhic superior din aceeași circumscripție și, în final, procurorului general al P.Î.C.C.J." (Decizia nr. 547 din 7 iulie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 753 din 19 august 2020, paragrafele 75 și 76).

În raport cu dispozițiile legale evocate, este dincolo de orice îndoială că procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție se află în vârful piramidei care caracterizează organizarea Ministerului Public și că, în virtutea dispozițiilor art. 65 alin. (1) și (2) din Legea nr. 304/2004 coroborat cu alin. (3) al aceluiași articol și cu art. 72 din actul normativ evocat, are prerogative de control, direct sau prin procurori anume desemnați, asupra tuturor procurorilor, și respectiv, asupra tuturor parchetelor din subordinea sa.

Modul în care este redactat textul art. 64 alin. (3) din Legea nr. 304/2004 obligă însă la diferențierea tipului de control pe care procurorul general îl poate exercita și determină următoarele concluzii:

- controlul prevăzut de art. 64 alin. (3) din lege diferă în mod substanțial de cel prevăzut de art. 72 din lege, respectiv primul se referă la atribuțiile judiciare și permit controlul legalității și temeiniciei actelor întocmite de procurorii din subordine în calitatea lor de organe judiciare, în timp ce secundul se referă la componenta administrativă a activității instituțiilor care funcționează în cadrul Ministerului Public. Dincolo de interpretarea literală, concluzia este susținută și de succesiunea reglementărilor, respectiv atribuția de control la care se referă art. 64 alin. (3) este inclusă la capitolul I al titlului III din Legea nr. 304/2004 - Atribuțiile Ministerului Public, în timp ce prerogativa menționată la art. 72 este prevăzută la capitolul II - Organizarea Ministerului Public, secțiunea 1 - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție;

- dispozițiile art. 64 alin. (3) din lege constituie dreptul comun în materia competenței funcționale recunoscute în favoarea procurorului ierarhic superior, inclusiv a procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și se completează sau suferă derogări, după caz, în raport cu regulile speciale instituite prin dispozițiile Codului de procedură penală. În acest sens, este de subliniat că, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că: "dispozițiile art. 64 alin. (3) din Legea nr. 304/2004 instituie o regulă de competență, care dezvoltă principiul constituțional al controlului ierarhic specific activității procurorilor, fără a aduce vreo atingere dreptului la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, consacrat de prevederile art. 21 din Constituție și ale art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, reprezentând, de fapt, o garanție a respectării prevederilor constituționale și convenționale invocate, prin eficientizarea activității de urmărire penală" (Decizia nr. 175 din 29 martie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 590 din 12 iulie 2018, paragraful 28).

Referitor la distincția dintre normele de procedură penală și cele de organizare judiciară, se poate reține că dispozițiile de procedură penală care au consacrat de-a lungul timpului diferite proceduri sau căi de contestare ori atac împotriva soluțiilor adoptate de procuror, prin instituirea unui control de legalitate și temeinicie exercitat de procurorul ierarhic superior, au reprezentat atât o dezvoltare a principiului controlului ierarhic, prevăzut de art. 132 alin. (1) din Constituție, cât și o garanție a respectării sale prin eficientizarea activității de urmărire penală, constituind, deopotrivă, o regulă de procedură, pe care legiuitorul are libertatea să o adopte, în conformitate cu prevederile art. 126 alin. (2) din Legea fundamentală (în același sens, Decizia Curții Constituționale nr. 450 din 11 iulie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 972 din 3 decembrie 2019, paragraful 22).

Ori de câte ori în cuprinsul Codului de procedură penală este utilizată sintagma "procuror ierarhic superior", dispozițiile de resort fac referire la competența funcțională a procurorului investit cu exercitarea unor atribuții judiciare și, implicit, la competența materială și după calitatea persoanei în situația în care privesc cauze de competența unor unități de parchet de pe lângă instanțe de grad diferit de jurisdicție sau structuri de parchet a căror organizare este reglementată prin legi speciale. De altfel, spre exemplu, dispozițiile art. 339 alin. (3) din Codul de procedură penală prevăd în mod explicit că dispozițiile alin. (1) și (2) (care se referă la ierarhia funcțiilor în Ministerul Public) se aplică în mod corespunzător atunci când ierarhia funcțiilor într-o structură a parchetului este stabilită prin lege specială.

Se mai reține că dispozițiile Codului de procedură penală, care se circumscriu principiului constituțional al controlului ierarhic specific organizării și funcționării Ministerului Public, îmbracă două forme: fie se referă în mod generic la "procurorul ierarhic superior", uneori prin adăugarea sintagmei "celui care a dispus soluția", fie se referă, în mod explicit, la funcția determinată pe care o ocupă procurorul în ierarhia parchetelor. În toate cazurile însă referirea la procurorul ierarhic superior vizează activitatea judiciară a acestuia, ca subiect procesual oficial, respectiv la competența funcțională a acestuia, iar nu la atribuțiile de natură administrativă sau manageriale pe care le implică funcția respectivă.

Prima formă, cea a sintagmei "procuror ierarhic superior", este utilizată pentru determinarea competenței funcționale în rezolvarea unor incidente procesuale, cum ar fi cele prevăzute de art. 63 alin. (4) din Codul de procedură penală - soluționarea conflictului de competență dintre doi procurori, de art. 70 alin. (1) din Codul de procedură penală - soluționarea abținerii sau a recuzării, de art. 304 alin. (2) din Codul de procedură penală - infirmarea unor acte procesuale sau procedurale, de art. 325 din Codul de procedură penală - preluarea cauzelor de la alte parchete, de art. 415 alin. (3) din Codul de procedură penală - retragerea apelului sau de art. 478 alin. (2) din Codul de procedură penală - acordul de recunoaștere a vinovăției.

Ce de-a doua formă, respectiv individualizarea funcției ocupate în ierarhia Ministerului Public este utilizată tot pentru determinarea competenței funcționale, însă în legătură cu atribuții judiciare care se circumscriu funcției de control al legalității și temeiniciei unor măsuri preventive [art. 209 alin. (15) din Codul de procedură penală], a renunțării la urmărire penală [art. 318 alin. (10) din Codul

de procedură penală], a rechizitoriului (art. 328 din Codul de procedură penală) sau a actelor procurorului (art. 339 din Codul de procedură penală).

În aceste din urmă cazuri, Codul de procedură penală determină în mod expres competența funcțională în favoarea prim-procurorului parchetului (pentru procurorii din cadrul parchetelor de pe lângă judecătorii și tribunale), a procurorului general al parchetului de pe lângă curtea de apel (pentru procurorii din cadrul parchetului de pe lângă curtea de apel), a procurorului-șef de secție de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (pentru procurorii din cadrul acestui parchet) sau a procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (pentru procurorul-șef de secție din cadrul acestui parchet). Este de remarcat că și în aceste situații, în care a individualizat funcția procurorului în favoarea căruia a stabilit competența funcțională de a efectua controlul de legalitate și temeinicie, legiuitorul a prevăzut că atunci când actul controlat a fost întocmit de un procuror cu funcție de conducere, această verificare va fi realizată de procurorul ierarhic superior acestuia, revenind la sintagma generică specifică primei categorii și care atrage incidența art. 65 alin. (2) din Legea nr. 304/2004. Spre exemplu, art. 318 alin. (10) din Codul de procedură penală, art. 328 alin. (1) din Codul de procedură penală, art. 339 alin. (2) din Codul de procedură penală - în cazul în care ordonanța/rechizitoriul a fost întocmită de prim-procurorul parchetului de pe lângă tribunal sau de procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel, verificarea se face de procurorul ierarhic superior.

În raport cu modul de reglementare a categoriei "procuror ierarhic superior" se pot desprinde următoarele concluzii:

- calitatea de procuror ierarhic superior poate să rezulte exclusiv din lege, fie prin individualizarea funcției în cuprinsul unei norme de procedură penală care determină competența funcțională (spre exemplu: art. 328 din Codul de procedură penală), fie prin trimiterea din cuprinsul normei de procedură la o normă de organizare judiciară care stabilește care este conducătorul unui anumit parchet (spre exemplu: art. 334 din Codul de procedură penală). În același sens, prin Decizia nr. 547 din 7 iulie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 753 din 19 august 2020, Curtea Constituțională a reținut că: "este evident că noțiunea de «procuror ierarhic superior» vizează întotdeauna o poziție într-o ierarhie, determinată prin raportare la o anumită structură organizatorică. (. . . . .) Ordinea ierarhică nu poate avea ca fundament soluțiile dispuse în anumite cauze, ci o structură predeterminată, care funcționează, potrivit art. 132 alin. (1) din Constituție, după principiile legalității, imparțialității și controlului ierarhic" (paragraful 68);

- regula generală este aceea că "procuror ierarhic superior" este conducătorul parchetului din care face parte procurorul care a întocmit actul supus verificării de legalitate sau temeinicie sau, în cazul în care acesta este procurorul care a întocmit actul, conducătorul parchetului ierarhic superior, iar regula specială este aceea că "procuror ierarhic superior" este fie procurorul care deține o funcție de conducere intermediară și este menționat explicit de o normă legală care îi atribuie competența funcțională (spre exemplu: procuror șef-secție în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție), fie procurorul care deține o funcție de conducere reglementată printr-o lege specială, cum sunt Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție sau Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 78/2016 pentru organizarea și funcționarea

Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative. De altfel, prin art. 18 alin. (3) lit. e) și art. 26 alin. (3) lit. d) din Regulamentul de ordine interioară al parchetelor, aprobat prin Ordinul ministrului justiției nr. 2.632/C/2014, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 623 și 623 bis din 26 august 2014, se prevede că procurorul-șef al Secției de urmărire penală și criminalistică și procurorul-șef al Secției judiciare analizează legalitatea și temeinicia soluțiilor adoptate sau propuse de către procurorii din subordine. În mod similar, în temeiul dispozițiilor art. 30 lit. e), art. 79 lit. g) și ale art. 80 lit. f) din Regulamentul de ordine interioară al Direcției Naționale Anticorupție, aprobat prin Ordinul ministrului justiției nr. 1.643/C/2015, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 350 din 21 mai 2015, procurorii șefi de secție, procurorii șefi ai serviciului teritorial și procurorii șefi ai birourilor teritoriale verifică temeinicia și legalitatea soluțiilor de netrimitere în judecată dispuse de procurorii din subordine.

Reamintind că prin Decizia nr. 547 din 7 iulie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 753 din 19 august 2020, Curtea Constituțională a reținut că "este evident că noțiunea de procuror ierarhic superior vizează întotdeauna o poziție într-o ierarhie, determinată prin raportare la o anumită structură organizatorică", concluzia care se impune este aceea că atât din perspectiva normei de organizare judiciară (Legea nr. 304/2004), cât și a normei de competență (Codul de procedură penală), controlul legalității și temeiniciei actelor întocmite de procurori se realizează din treaptă în treaptă și numai în mod excepțional, când legea prevede expres, este posibilă realizarea acestui control prin omiterea unor funcții intermediare (spre exemplu, în cazul soluțiilor adoptate de către conducătorii parchetelor de pe lângă tribunale sau curți de apel).

Un argument în sprijinul acestei concluzii este faptul că, potrivit unei teorii unanim acceptate, competența funcțională (ratione officii) este forma de competență prin care se stabilește activitatea pe care o poate îndeplini organul judiciar și este prevăzută prin norme imperative, în toate cazurile sub sancțiunea nulității absolute. Totodată, ca o consecință a principiului legalității, odată investit cu soluționarea unei cauze ce intră în competența sa funcțională, organul judiciar nu poate refuza să își îndeplinească atribuțiile care îi revin, cu excepția cazurilor în care legea permite dezinvestirea și transferul competenței în favoarea altui organ judiciar.

Or, întrucât, pe de o parte, calitatea de "procuror ierarhic superior" poate rezulta exclusiv din lege, iar pe de altă parte, dispozițiile art. 64 alin. (3) din Legea nr. 304/2004 constituie norme de competență (potrivit Deciziei Curții Constituționale nr. 175 din 29 martie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 590 din 12 iulie 2018) și pe cale de consecință sunt norme de ordine publică:

- determinarea "procurorului ierarhic superior" prin prisma atribuțiilor judiciare (nu manageriale) nu poate să depindă de voința procurorului general de a-și asuma sau nu această calitate, ea derivând direct din normele de organizare judiciară, fiind prevăzută de lege;
- calitatea de "procuror ierarhic superior" incumbă procurorului în toate cazurile în care competența funcțională determinată de principiul controlului ierarhic este incidentă potrivit legii, neputând să fie lăsate la latitudinea procurorului cazurile în care își va exercita atribuțiile ce derivă din această calitate.

Un alt argument în favoarea concluziei că în cadrul Ministerului Public controlul de legalitate și temeinicie exercitat de către procurorul ierarhic superior operează din treaptă în treaptă poate fi desprins din considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 547 din 7 iulie 2020, prin care s-a arătat că "Prin asimilarea înțelesului noțiunii de «procuror ierarhic superior», (genul proxim) cu noțiunea de «procuror șef al secției» (diferența specifică), în cadrul definiției pe care norma criticată încearcă să o ofere, legiuitorul identifică «întregul» cu «partea», înlăturând regimul juridic corespunzător statutului de procuror ierarhic superior al procurorilor cu funcții de conducere din cadrul S.I.I.J. Cu alte cuvinte, norma supusă controlului nu recunoaște această calitate, sub aspectul drepturilor și obligațiilor procesual penale, procurorilor adjuncți ai secției și procurorilor-șefi ai structurilor care se pot constitui în interiorul secției, respectiv birouri sau servicii. Or, în condițiile în care cadrul normativ în vigoare și regulamentele interioare de organizare și funcționare a unităților de parchet prevăd posibilitatea constituirii, în interiorul lor, a unor structuri (birouri/servicii) care au ca scop asigurarea unei mai bune administrări a activității judiciare, iar principiul controlului ierarhic presupune delimitarea riguroasă a competențelor procurorilor care conduc aceste structuri atât în raporturile cu procurorii din subordine, cât și cu procurorii ierarhic superiori, definirea procurorului-șef al S.I.I.J. ca procuror ierarhic superior în toate cazurile și cu privire la toate aspectele procedurale pe care le implică urmărirea penală a infracțiunilor de competența secției ignoră principiul constituțional, lipsind de efecte juridice calitatea de procuror-șef adjunct al secției sau de procuror-șef al unei structuri din interiorul secției (birou/serviciu) (paragraful 65) . . . stabilind structura ierarhică din cadrul P.Î.C.C.J., legea nu poate crea raporturi de conducere/subordonare decât în plan vertical, iar nu și în plan orizontal între diferitele secții/direcții ale P.Î.C.C.J. Principiul subordonării ierarhice este aplicabil în interiorul fiecărei structuri, procurorii fiind supuși controlului exercitat de procurorul ierarhic superior, toate aceste structuri fiind subordonate procurorului general al P.Î.C.C.J." (paragraful 69).

Aplicând raționamentul Curții la ipoteza ce formează obiectului prezentei cereri de recurs în interesul legii, desigur mutatis mutandis, se poate concluziona că interpretarea dispozițiilor Legii nr. 304/2004 în sensul în care este asimilată înțelesului noțiunii de "procuror ierarhic superior" (genul proxim) noțiunea de "procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție" (diferența specifică), în toate cazurile și în raport cu toți procurorii care își desfășoară activitatea în cadrul tuturor parchetelor, ignoră principiul constituțional al subordonării ierarhice, lipsind de efecte calitatea de procuror ierarhic superior al unor procurori care dețin funcții de conducere din cadrul Ministerului Public. Desigur, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție poate avea calitatea de procuror ierarhic superior în anumite cazuri determinate, circumscrise dispozițiilor Codului de procedură penală care reglementează competența funcțională în ipotezele respective. Acest lucru nu permite însă o extindere a competenței funcționale a procurorului general la toate instituțiile juridice în care este incidentă verificarea legalității și temeiniciei soluțiilor dispuse de procurorii ierarhici inferiori sau la soluționarea incidentelor procesuale, cu ignorarea funcțiilor care se circumscriu noțiunii de "procuror ierarhic superior", astfel cum poate fi definită prin prisma dispozițiilor art. 64 și 65 din Legea nr. 304/2004.

Pe cale de consecință, în cazul prevăzut de art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție nu are în toate situațiile calitatea de procuror ierarhic superior față de procurorul care a dispus soluția de clasare pe care o infirmă și cu privire la care dispune redeschiderea urmăririi penale. Mai exact, strict în ceea ce privește cazul reglementat de art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție nu va avea această calitate în ipotezele în care între acesta și procurorul din cadrul unui parchet din subordine, care a adoptat soluția de clasare supusă controlului de legalitate și temeinicie, se interpune funcția de conducător al acelui parchet în sensul Legii nr. 304/2004 sau o altă funcție de conducere individualizată, prevăzută expres de o dispoziție legală. Per a contrario, procurorul general poate avea această calitate în cazurile în care soluția de clasare a fost adoptată de conducătorii parchetelor subordonați potrivit dispozițiilor art. 65 alin. (2) din Legea nr. 304/2004 ori de către procurorii cu funcții de conducere din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sau din cadrul Direcției Naționale Anticorupție și Direcției de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism aflați în subordinea sa directă.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 473 din Codul de procedură penală, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru judecarea recursului în interesul legii va admite recursul în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și, în consecință, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală privind reluarea în caz de redeschidere a urmăririi penale va stabili că: Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în cazul infirmării unei soluții dispuse de către un procuror din cadrul parchetelor din subordine ori structurilor specializate ale Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (Direcția Națională Anticorupție, Direcția de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism), nu are în toate situațiile calitatea expres prevăzută de art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală în care se face referire la "procurorul ierarhic superior celui care a dispus soluția".

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite recursul în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 335 [alin. \(1\)](#) din Codul de procedură penală privind reluarea în caz de redeschidere a urmăririi penale stabilește că:

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în cazul infirmării unei soluții dispuse de către un procuror din cadrul parchetelor din subordine ori structurilor specializate ale Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (Direcția Națională Anticorupție, Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism), nu are în toate situațiile calitatea expres prevăzută de art. 335 [alin. \(1\)](#) din Codul de procedură penală în care se face referire la "procurorul ierarhic superior celui care a dispus soluția".
Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 474 [alin. \(4\)](#) din Codul de procedură penală.
Pronunțată în ședință publică astăzi, 14 septembrie 2020.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CORINA-ALINA CORBU

Magistrat-asistent,
Simona Dănăilă